

ההצדקות להקמת מדינת ישראל במגילת העצמאות מערך שיעור

מידע למורים

<p>החלק הראשון של הכרזת העצמאות עוסק בהצדקות להקמתה של מדינה יהודית בארץ ישראל. מטרת השיעור היא שהתלמידים יבינו שהמגילה מבססת את זכותו של העם היהודי להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל וכירו את ההצדקות להקמתה של מדינה יהודית המופיעות בה. את ההצדקות המופיעות במגילה ניתן למיין לשלושה סוגים עיקריים:</p> <p>1. הצדקה היסטורית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל המתבססת על הזיקה בין העם היהודי לארץ ישראל ועל הכמיהה של יהודים לאורך אלפיים שנות גלות לשוב לארצם – זיקה שנובעת מאירועים היסטוריים שקושרים את העם היהודי לארץ ישראל.</p> <p>2. הצדקה בין-לאומית-משפטית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על החלטות של גופים בין-לאומיים רשמיים על תמיכה או הכרה בין-לאומית בזכות העם היהודי למדינה בארץ ישראל. לדוגמה: הצהרת בלפור, טופס המנדט, החלטות האו"ם על החלוקה.</p> <p>3. הצדקה טבעית / מוסרית / אוניברסלית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על הזכות הטבעית והאוניברסלית של כל עם להגדרה עצמית.</p> <p>בשיעור נציג את הכרזות השונות ונקשר ביניהן לבין ההצדקות השונות להקמת המדינה.</p>	<p>תיאור קצר של השיעור</p>
<p>כיתות ט, י, יא תכנית הלימודים באזרחות: הכרזת העצמאות: מקורות הלגיטימציה להקמת מדינה לעם היהודי בא"י</p>	<p>קהל יעד ונושא בתכנית הלימודים</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● פטירתו של בלפור, עיריית תל אביב. ● הכרזה על תכנית החלוקה, דבר 30.11.47. ● עליה לארץ, יומני כרמל, 1949. ● 'הזכות להגדרה עצמית אינה ניתנת לחלוקה!', כרזה של צעירי מפ"ם. ● מנחות הביכורים מובאות לבית המקדש בירושלים, מילון תנכ"י שכתב הנזיר הצרפתי קלמה, 1730. ● ל"ד לעצמאות ישראל, 100 שנות התיישבות, 1982. 	<p>פריטי מקור שהשיעור מתבסס עליהם</p>

<ul style="list-style-type: none"> • רשמים מקונגרס הציוני הראשון, עיתון המליץ, 1987. • רשמים מהקונגרס הציוני הראשון, כולל פסקאות מודגשות בעזרת THINGLINK • לבשי בגדי תפארתך, כרזה למען גיוס נשים לצבא הבריטי, שנות ה-40 של המאה ה-20. 	
<p>שני שיעורים</p>	<p>אורך הפעילות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מגילת העצמאות, מתוך אתר מגילת העצמאות. • לומדים אזרחות בכיף, הבלוג של שחר רגב. סיכום של הנושא מלווה בסרטונים. • ח"כ קלדרון מציגה: חוק יסוד, מגילת העצמאות, אתר NRG. • מה רע בניסוח מגילת העצמאות, אתר הארץ 	<p>חומר רקע למורה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • נשלח לתלמידים קישורים לפריטי המקור המופיעים לעיל ולמגילת העצמאות. • נכין מראש מצגת משותפת בעזרת הכלי Google Slides לצורך יצירת תערוכה כיתתית שיתופית במהלך השיעור. • הסבר על השימוש ב Google slides • נשתף עם התלמידים לוח scrumble, ובו נגדיר שלוש קטגוריות: הצדקות מדיניות, הצדקות היסטוריות והצדקות טבעיות/אוניברסליות. • לוח scrumble לדוגמא • אופציונלי: נשתף עם התלמידים את הסקר המשותף. ניתן להכין בקלות סקר רק עבור הכיתה שלכם בעזרת הכלי .seker4u <p>מומלץ לרכז את כל הקישורים בדף אחד ולשלוח אותו לתלמידים לקראת השיעור.</p>	<p>ציוד והכנות מוקדמות</p>

מהלך השיעור

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
פתיחה חקר פריט ברשת- בקבוצות	נחלק את הכיתה ל-8 קבוצות. כל קבוצה תקבל מהמורה קישור לאחד הפריטים מאוסף הספרייה הלאומית (ראו לעיל) וקישור למגילת העצמאות . כל צוות יחשוב: מה הקשר בין הפריט שבידו לבין מגילת העצמאות? לשם כך יצטרכו התלמידים לחקור ברשת על הפריט שקיבלו, ולחפש אזכור במגילת העצמאות לפריט עצמו או לנושא הקשור אליו.
הכנת מצגת קבוצות עבודה	הכיתה תכין יחד מצגת שתהיה מעין תערוכה כיתתית שיתופית של הכרזות והסברים עליהן בעזרת הכלי Google Slide . (הסבר על השימוש בכלי) כל צוות יכין שקף או שניים במצגת, בהם: <ul style="list-style-type: none"> • קישור / תמונה לפריט בו עסק. • מידע נוסף על הפריט. • ציטוט ממגילת העצמאות, המראה כיצד הפריט מתקשר למגילה. בעת הכנת המצגת יש להקפיד לשמור על זכויות יוצרים. לאחר שהמצגת מוכנה, התלמידים יקבלו זמן לשוטט בתערוכה המקוונת ויתבקשו להגיב על שני פריטים שעניינו אותם במיוחד מבחינת התוכן או מבחינת ההצגה החזותית. מומלץ לוודא שכל השקפים יזכו לתגובות (התגובות לפריטים יתקבלו באמצעות הפונקציה של "הוספת תגובה" כפי שמופיעה במצגת השיתופית). לאחר שהמצגת מוכנה, כדאי להוריד אותה כקובץ PDF וליצור ממנה עלון שילווה את התערוכה המקוונת. ניתן להעלות את העלון למרחב הכיתתי, לשלוח להורי התלמידים וכיו"ב.
סיכום החלק הראשון במליאה	נסכם במליאה: כל אחד מהפריטים קשור לחלק הראשון במגילה, המבסס את זכותו של עם ישראל להכריז על מדינה עצמאית. על כן הנושא המרכזי בו הוא: <u>'ההצדקות להקמת מדינה יהודית'</u> נסקור עם התלמידים את הפריטים, האירועים ההיסטוריים שהם מתייחסים אליהם, ונבין מדוע הם מהווים הצדקה להקים מדינה יהודית בארץ ישראל. טבלת עזר לסיכום ניתן למצוא בסוף המערך. בשלב זה עדיין לא נתייחס לחלוקת ההצדקות לסוגים. חלוקה זו מפורטת

תיאור הפעילות	מהלך ההוראה ואורך משוער
בטבלת העזר.	
<p>ניתן למיין את ההצדקות שעסקנו בהן לשלושה סוגים עיקריים:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p>1. הצדקה היסטורית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל המתבססת על הזיקה בין העם היהודי לארץ ישראל ועל הכמיהה של יהודים לאורך אלפיים שנות גלות לשוב לארצם – זיקה שנובעת מאירועים היסטוריים שקושרים את העם היהודי לארץ ישראל.</p> <p>2. הצדקה בין-לאומית-משפטית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על החלטות של גופים בין-לאומיים רשמיים על תמיכה או הכרה בין-לאומית בזכות העם היהודי למדינה בארץ ישראל. לדוגמה: הצהרת בלפור, טופס המנדט, החלטות האו"ם על החלוקה.</p> <p>3. הצדקה טבעית / מוסרית / אוניברסלית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על הזכות הטבעית והאוניברסלית של כל עם להגדרה עצמית.</p> </div>	<p>הסבר פרונטלי- סוגי ההצדקות במליאה</p>
<p>נחזור לעבודה בצוותים. נשתף עם התלמידים לוח scrumble ובו שלוש קטגוריות: הצדקות מדיניות, היסטוריות וטבעיות/אוניברסליות.</p> <p>לוח scrumble לדוגמה</p> <ul style="list-style-type: none"> • בשלב ראשון, כל קבוצה תצטרך לשבץ את ההצדקה 'שלה' במקום הנכון בטבלה. • בשלב שני, כל קבוצה תחפש הצדקה נוספת במגילה, שעדיין לא עסקנו בה בשיעור, ותוסיף אותה ללוח. <p>המורה תקרא את הלוח השיתופי ותסכם בע"פ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - מדוע היה צורך להציג הצדקות במסמך הכרזת העצמאות? נשווה את ההכרזה להצהרות אחרות שאנחנו מצהירים במהלך החיים. - מדוע מדינה צריכה הצדקות לקיומה? בפני מי היא מציגה את ההצדקות? - מדוע אלו סוגי ההצדקות שנבחרו? <p>רצוי שכל תלמיד יעתיק למחברתו את הפיסקה המסכמת על סוגי ההצדקות (ראו לעיל).</p>	<p>חלוקת ההצדקות לקטגוריות</p>

מהלך ההוראה ואורך משוער	תיאור הפעילות
סיכום	עורכים הצבעה בכיתה: איזה סוג הצדקות משכנע ביותר לדעתך? ניתן לערוך הצבעה פשוטה או בעזרת הסקר המשותף , דרך הכלי seker4u , המשקלל את התשובות של כל מי שהשיב לסקר אי-פעם. בעזרת הכלי seker4u ניתן גם להכין בקלות סקר רק עבור בכיתה שלכם.

נספח: פריטי המקור וההצדקות שאליהן הם קשורים:

שם הפריט	קישור למגילת העצמאות
<ul style="list-style-type: none"> פטירתו של בלפור, עיריית תל אביב 	<p>פריט זה עוסק בהצהרת בלפור "זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואושרה במנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי".</p> <p>זו דוגמה להצדקה בין-לאומית / משפטית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל המתבססת על החלטות של גופים בין-לאומיים רשמיים. תמיכה או הכרה בין-לאומית בזכות העם היהודי למדינה בארץ ישראל.</p>
<ul style="list-style-type: none"> עלייה לארץ, יומני כרמל, 1949 	<p>פריט זה עוסק בתנועת העלייה לארץ "לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.</p> <p>מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים".</p> <p>זו דוגמה להצדקה היסטורית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על הזיקה בין העם היהודי לארץ ישראל ועל הכמיהה של יהודים לאורך אלפיים שנות גלות לשוב לארצם. זיקה זו נובעת מאירועים היסטוריים שקושרים את העם היהודי לארץ ישראל.</p>
<ul style="list-style-type: none"> הכרזה על תכנית 	<p>פריט זה עוסק בתכנית החלוקה שעליה הוחלט באו"ם.</p>

<p>”ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל; העצרת תבעה מאת תושבי ארץ-ישראל לאחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם הם לביצוע ההחלטה. הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.”</p> <p>זו דוגמה להצדקה בין-לאומית / משפטית: זו הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל המתבססת על החלטות של גופים בין-לאומיים רשמיים. תמיכה או הכרה בין-לאומית בזכות העם היהודי למדינה בארץ ישראל.</p>	<p>החלוקה, דבר, 30.11.47</p>
<p>פריט זה עוסק בזכותו הטבעית של כל עם בעולם להגדרה עצמית, המתבטאת, בין השאר, במדינה ריבונית משלו.</p> <p>”זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.”</p> <p>זו דוגמה להצדקה טבעית / מוסרית / אוניברסלית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על הזכות הטבעית והאוניברסלית של כל עם להגדרה עצמית.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 'הזכות להגדרה עצמית אינה ניתנת לחלוקה!' כרזה של צעירי מפ"ם
<p>פריט זה עוסק בתקופת התנ"ך, שבה חיו היהודים בארץ ישראל כעם ריבוני.</p> <p>”בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחיים.”</p> <p>זו דוגמה להצדקה היסטורית: הצדקה להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, המתבססת על הזיקה בין העם היהודי לארץ ישראל ועל הכמיהה של יהודים לאורך אלפיים שנות גלות לשוב לארצם. זיקה זו נובעת מאירועים היסטוריים שקושרים את העם היהודי לארץ ישראל.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • מנחות הביכורים מובאות לבית המקדש בירושלים, מילון תנכ"י שכתב הנזיר הצרפתי קלמה, 1730.
<p>פריט זה עוסק בקונגרס הציוני הראשון, ובעקיפין בכל המאמצים הרשמיים שנעשו על ידי העם היהודי למען הקמת המדינה.</p> <p>”בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס <u>הקונגרס הציוני</u> לקול קריאתו של הוגה חזון המדינה היהודית <u>תיאודור הרצל</u> והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.”</p> <p>זו דוגמה להצדקה היסטורית</p>	<ul style="list-style-type: none"> • רשמים מקונגרס הציוני הראשון, עיתון המליץ, 1987

<p>פריט זה עוסק בהתיישבות ובהפרחת השממה בארץ בימים שקדמו להכרזת המדינה. "וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו". זו דוגמה להצדקה היסטורית</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ל"ד לעצמאות ישראל, 100 שנות התיישבות, 1982
<p>פריט זה עוסק בהתגייסות היישוב לצבא הבריטי בעת מלחמת העולם השנייה. "במלחמת העולם השנייה תרם היישוב העברי בארץ את מלוא-חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות". זו דוגמה לשילוב בין הצדקה מוסרית להצדקה היסטורית</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● לבשי בגדי תפארתך, כרזה למען גיוס נשים לצבא הבריטי, שנות ה-40 של המאה ה-20

